

Møte regionalt kraftforum Nordland

Fylkeshuset Bodø, 28. november 2025, kl. 1030-1430

Deltakere

Nordland fylkeskommune	Svein Øien Eggesvik, fylkesråd for næring Odd Henriksen, fylkesdirektør avdeling for samfunnsutvikling Trine Fredriksen, seniorrådgiver marin og industriell næringsutvikling Liss-Ane Simonsen, rådgiver/planlegger større utviklingsprosjekt Heidi Ramsvik, konstituert faggruppeleder plan og analyse
Statsforvalteren i Nordland	Monica Andreassen Iveland, Assisterende Statsforvalter Asgeir Jordbru, Fylkesberedskapssjef
Statnett	Toini Løvseth, plansjef Nord
Arva	Eirin Kjølstad, administrerende direktør
Linea	Steinar Benum, daglig leder
Lofotrådet	Susan Berg Kristiansen, nestleder/ordfører Værøy Gaute Wahl, daglig leder
Hålogalandsrådet	Ingeborg Johnsen, daglig leder
Salten regionråd	Sigurd Stormo, leder/ordfører Meløy
Helgelandsrådet	Rune Krutå, leder/ordfører Vefsn Stig Sørrå, sekretariatsleder
Polarsirkelrådet	Sølvi Andersen, leder/ordfører Hattfjelldal Kjell-Idar Juvik, sekretariatsleder
LO Nordland	Geir Myrflott, regionleder
NHO Nordland	Lars Fredrik Martinussen, fungerende regiondirektør
Kommunal- og distriktsdep.	Anne Gjerdåker, utredningsleder regionalpolitisk avdeling
Nasjonalt Kompetansesenter	Espen Volden, daglig leder
Landvind/Vindkraftsenteret	Stein Erik Stinessen, styreleder

Saksliste

1. Velkommen v/Svein Øien Eggesvik
2. Fylkeskommunens arbeid med regional plan for arealforvaltning v/Liss-Ane Simonsen
Presentasjon av foreløpige mål, strategier og tiltak på energiområdet
3. Arbeid med støtte til kommunene i planprosesser på energisiden
 - Status arbeid med regionvekstavtalen v/Svein Øien Eggesvik
 - Energikoordinatorrollen – hvordan kan den bidra i Nordland v/Steinar Benum
 - Nasjonalt Kompetansesenter for Landvind v/Espen A. Volden og Stein Erik Stinessen
4. Status og videre arbeid med Statnetts konseptvalgutredninger
 - KVV Helgeland
 - Status v/Toini Løvseth
 - Regionale innspill v/Kjell Idar Juvik
 - KVV Lofoten/Vesterålen
 - Status v/Toini Løvseth
5. Rammevilkår for finansiering av nett v/Steinar Benum, Linea
6. Beredskap – arbeid med planverk for kraftrasjonering v/Asgeir Jordbru, fylkesberedskapssjef
7. Oppsummering/neste møte v/Svein Øien Eggesvik

1. Velkommen

Fylkesråd for næring Svein Eggesvik holdt en kort innledning hvor han kom inn på noen av områdene knyttet til dagens møte. Han pekte på at forumet fremdeles er i tidlig fase. Det er opp til oss i samarbeid å gjøre det relevant og utviklingsorientert, og jobbe med saker innenfor energi som vi kan løse bedre sammen enn hver for oss.

Han introduserte videre NHO Nordland og LO Nordland som faste medlemmer. De representerer viktige interessenter og et viktig kunnskapsgrunnlag gjennom «Kraftløftet».

2. Fylkeskommunens arbeid med regional plan for arealforvaltning

Liss-Ane Simonsen presenterte foreløpige mål, strategier og tiltak på energiområdet i regional plan for arealforvaltning (RPA), se vedlagte presentasjon. Presentasjonen viste det som er prioritert så langt, og er ikke altomfattende. Dette skal utredes og bærekraftsvurderes før det sendes ut på offentlig høring. Til slutt skal planen vedtas av fylkestinget.

I møtet ble det diskutert hvordan planen kan bidra til å videreutvikle Nordland som energi- og industrifylke, samtidig som vi ivaretar natur og kutter utslipp. Og hvordan vi i samarbeid kan sikre oppfølging av mål og strategier. Noen innspill fra møtet:

- Viktig med samarbeid og prioritering av kraft. I dag stor grad av konkurranse mellom kommunene om kraften.
- De fleste kundene ønsker tilknytning under 5 MW, noe det er rom for de fleste steder i Nordland, men ikke i Lofoten/Vesterålen og en del av Sør-Helgeland. Der er grensen 1 MW.
- Viktig å følge opp arbeid med energieffektivisering og effektiv utnyttelse av eksisterende nett.
- Hvordan får vi til en god bredde i næringsutviklingen med tanke på posisjonen som et ledende industrifylke. Bidra til at ikke bare én type industri tar mesteparten av kraften.
- Prioritering med tanke på hvilken type industri og arbeidsplasser vi ønsker.
- Hvordan kan regional plan bidra til mer effektive prosesser og dialog med reindriftsnæringen.
- Viktig å sikre bruk av overskuddsvarme fra kraftintensive virksomheter.
- Energieffektivisering viktig å følge opp.
- Viktig å få til gode og effektive prosesser for å unngå innsigelser.
- Planen bør ikke begrense handlingsrommet for regional utvikling. Ikke legge nye begrensninger på kommunene, hvor det allerede er gjort av Statsforvalter.
- Samordning mellom stat og fylkeskommune for å avlaste kommunene.
- Viktig med balanse mellom bruk og vern.

3. Arbeid med støtte til kommunene i planprosesser på energisiden

Status arbeid med regionvekstavtalen

Svein Øien Eggesvik innledet med status på regionvekstavtalen med staten, og understreket at kommunene er nøkkelaktører i energiplanleggingen. I 2025 har arbeidet med avtalen vært konsentrert rundt tilgang til energi og styrking av kompetanse innen regional og kommunal planlegging. I løpet av året er det gjennomført en kartlegging av nasjonal og regional bistand til kommunenes planarbeid, i samarbeid mellom fylkeskommunen, kommunal- og distriktsdepartementet, Statsforvalter og KS. Kartleggingen danner grunnlag for felles problemforståelse, med mål om samordning mellom tiltakene. Det er behov for koordinert støtte mellom stat, fylkeskommune og nettselskap, noe kommunene etterlyser. Kommunene får mange tilbud, men mangler kapasitet til å bruke dem. Det vurderes å teste løsninger i konkrete kommuner. Målet er helhetlig støtte som gir bedre verktøy, kunnskapsbaserte planprosesser og grunnlag for grønn omstilling og industriutvikling i fylket. Avtalen følges opp på politisk nivå på nyåret.

Energikoordinatorrollen – hvordan kan den bidra i Nordland

Steinar Benum presenterte energikoordinatorfunksjonen i Linea, se vedlagte presentasjon.

Funksjonen har som formål å forbedre dialog med kommuner og andre kunder, å samordne ulike tiltak og prioriteringer knyttet til nettet, og utnytte eksisterende nettkapasitet bedre. Dette gir positive effekter både for selskapet, for kundene og for sentrale samfunns mål som grønn omstilling og verdiskaping.

Linea finansierer denne ordningen selv, i motsetning til en del nettselskap lenger sør, som har fått dette finansiert gjennom en FoU-finansiering fra Reguleringsmyndigheten for energi (RME). Arva har ikke en slik koordinator, men jobber på en lignende måte ut mot kundene.

Generelt er oppfordringen fra nettselskapene å ta kontakt med dem så tidlig som mulig i prosesser hvor det er snakk om et nettbehov.

Presentasjon av Nasjonalt Kompetansesenter for Landvind

Daglig leder Espen A. Volden og styreleder Stein Erik Stinessen, begge fra Lund & Co, presenterte det nyetablerte senteret, se vedlagte presentasjon.

Senteret, som vil gå under navnet vindkraftsenteret, ble etablert i september 2025 for å gi uavhengig veiledning til kommuner om planlegging og utbygging av vindkraft på land. Dette på bakgrunn av en utlysning fra Energidepartementet, som gir et tilskudd på 7,5 MNOK til senteret. Tjenesten er gratis og rettet inn mot kommuner og fylkeskommuner. Hovedmålet er å

- Gi kommunene objektiv og nøytral bistand i saker om landbasert vindkraft.
- Veilede om regelverk knyttet til plan- og bygningsloven, energiloven, konsekvensutredninger og konsesjonsprosesser.
- Styrke kommunenes kompetanse slik at de kan ta informerte beslutninger om vindkraftprosjekter.

Senteret drives av en gruppering bestående av Landssammenslutninga av Norske Vindkraftkommuner (LNVK), Advokatfirmaet Lund & Co, og THEMA Consulting Group, i samarbeid med Fridtjof Nansens Institutt og Norges miljø- og biovitenskapelige universitet.

4. Status og videre arbeid med Statnetts konseptvalgutredninger (KVU)

KVU Helgeland

Toini Løvseth, presenterte status for begge KVU'ene, se vedlagte presentasjon.

Kjell Idar Juvik presenterte innspill fra Polarsirkelrådet, se vedlagte presentasjon.

Noen hovedpunkter fra Helgeland:

- KVU'en er vedtatt av Energidepartementet.
- Målene i framdriftsplan står fast, men kan utfordres av mangel på folk og konsesjonsprosesser som tar lang tid.
- Fremdeles områder på Helgeland som ikke kan koble til nytt forbruk over 1 MW, der normalen er 5 MW.
- Ofotenforbindelsen fra Rana kommer i siste fase (2045), og er viktig for Salten.
- For å få fortgang i prosessene er ekstern kvalitetssikring og politisk behandling fjernet fra KVU-arbeidet. NVE får fullmakt til å gi konsesjon. Det legges opp til prosjektutvikling og myndighetsbehandling i parallell.
- Det viktigste tiltaket for fortgang i prosessene er mindre konflikt rundt prosjektene, og at kommunene ligger i forkant med sin planlegging.

- Forbindelsen Røssåga-Marka er sentral for Alcoa.
- Statnett vurderer modenhet på kunder over 5 MW én gang i året, og i forbindelse med milepæler i prosjektets framdriftsplaner. De fleste reservasjonene er imidlertid gjort hos de regionale nettselskapene. Det er komplisert å trekke reservasjoner fra kunder, men det vil bli gjort. Selskapene har fått bedre verktøy for oppfølging av søknader og reservasjoner.
- Når det gjelder flimmer i Rana ligger saken hos Celsa. Det blir ikke gjort mer med Rana Stasjon før denne saken er avgjort

KVU Lofoten og Vesterålen

- Ligger til behandling i Energidepartementet nå.
- Forbruket i denne regionen setter stadig nye rekorder. Årsaken er blant annet forbruk hos forsvaret, mindre datasenter og omstilling i sjømatnæringen.
- Nåsituasjonen er at det er helt stans i alt nytt forbruk.
- Overordnet er Statnetts mål å kunne heve grensen til standard på 5 MW innen 2028 eller så raskt som mulig. KVU'ens minimumsalternativer er allerede under implementering. På mellomlang sikt er løsningen ny 420 kV-ledning mellom Kvandal og Kilbotn (som driftes på 132 kV). Dette tiltaket vil meldes så snart som mulig. Ringalternativet videre til Hinnøy og tilbake til Ofotenområdet er et godt konsept og det valgte konseptet, men det er ikke mulig å forsyne et betydelig større forbruk i området før kraftsystemet også utenfor regionen er sterkt nok til å bære en slik forbruksvekst. Dermed ligger ringen utenfor den forskriftsfestede planleggingshorisonten på 20 år, og ligger ikke i målnett. Et konsept med 420 kV helt ut til Lofoten vil koste mer enn 3 MRD ekstra, gi ekstra kostnader for areal og miljø og ikke mer kapasitet til forbruk.
- Regionrådene og nettselskapene i nord samarbeider om innspill til KVU, og også det videre arbeidet. De er uenige i de langsiktige løsningene i KVU'en, og peker på at det er for lite og kommer for sent, og at de er uenige i prognosene for realistisk forbruksvekst.
- De regionale nettselskapene får heller ikke benytte tiltaket «tilknytning på vilkår», fordi nettet ifølge Statnett allerede er svært høyt utnyttet.

5. Rammevilkår for finansiering av nett

Steinar Benum i Linea presenterte utfordringer knyttet til finansiering av nødvendig nettinfrastruktur framover, se vedlagte presentasjon.

Nettselskapene i nord har lav effektivitet og høye kostnader:

- Nett per kunde: 2–3,5 ganger høyere enn i sør.
- Reinvesteringsnivå: 1,5 ganger høyere.
- Vedlikeholdskostnad: 2 ganger høyere.
- Beredskap og logistikk er dyrere i gravgrendte områder.

Tariffer og støtteordninger skaper store forskjeller mellom nord og sør:

- Strømsstøtte: 3,7 mrd. utbetalt i 2024 (minimalt i nord).
- Norgespris: 20 øre/kWh i sørøst – gir 3,6 mrd. i årlig støtte til disse regionene.
- Flaskehalsinntekt: Ca. 10 mrd. fordelt siden nov. 2024. Nord fikk ca. 30 mill. i en kald måned.
- Innmatingstariffer fra regionale selskap: 65–100 mill./år til Statnett for nasjonal utjevning.
- Planlagt omlegging av Statnett-tariffer: Kan ramme kraftintensiv industri i Nordland, og fjerne insentiv for lokal produksjon.

Forslag til løsninger:

- Rettferdig fordeling av kostnader og inntekter:
 - Flaskehalsinntekter skal redusere nettleie for alle, ikke subsidiere lav nettleie i sør.
 - Inntekter fra regionalnettet skal gå til de som betaler for regionalnettet.
- Raskere tilbakebetaling av investeringer for å lette kapitalbehovet.
- Fullfinansierte beredskapsløsninger for fysisk sikring, overvåking og ekstremværtiltak.
- Større handlingsrom i reguleringen gjennom midlertidige justeringer.

6. Beredskap – arbeid med planverk for kraftrasjonering

Fylkesberedskapssjef Asgeir Jordbru fra Statsforvalter presenterte arbeidet med planverk for kraftrasjonering, se vedlagte presentasjon. Noen hovedpunkter:

- Formålet med arbeidet er å sikre strømforsyning ved knapphet.
- Forberedelser: opptil 1 år.
- Rasjonering: 1–4 uker.
- Kvoterasjonering med særskilt tariff ved overskridelse.
- Tvangstiltak ved behov (utkobling, rekvisisjon).
- Omforente planer mellom kommuner og nettselskaper innen 2027.
- Øvelser planlagt i 2027.
- Egne planer for forbruk >100 GWh eller effekt >15 MW.
- Kritiske sektorer: forsvar, petroleum, jernbane.
- Liv og helse unntatt.

I tillegg til rasjonering av strøm er risikoen for sabotasje mot strøminfrastruktur og kraftverk en viktig del av beredskapen i kraftsystemet.

7. Neste møte

Vi tar sikte på nytt møte i februar/mars 2026. Fylkeskommunen kommer med forslag til dato.

Kom gjerne med innspill om det er andre tema dere ønsker skal tas opp.